

Zápis ze schůze ČNKA konané 14.09.2017 od 14:00 na Astronomickém ústavu AVČR v Praze na Spořilově

Přítomni: J. Palouš, M. Wolf, M. Bárta, J. Borovička, M. Brož, J. Grygar, P. Hadrava, P. Heinzel, V. Karas, J. Kovář, Z. Mikulášek

Omluven: D. Vokrouhlický

Hosté: C. Ron (tajemník minulého ČNKA – předání agendy), J. Kubát (zástupce ČR v časopise *Astronomy and Astrophysics*, na část jednání)

Program:

- I. Zahájení, kontrola minulého zápisu, rekapitulace událostí od poslední schůze
- II. Situace kolem Národních komitétů vyvolaná rozhodnutím AV ČR – řešení pro ČNKA
- III. Informace z Rady časopisu *Astronomy and Astrophysics*
- IV. Kategorie individuálního členství v IAU – informace a diskuse k návrhu nových členů
- V. Různé
- VI. Závěr

I. Schůzi zahájil předseda J. Palouš ve 14:00 přivítáním přítomných. Prvním bodem programu bylo schválení zápisu z minulé schůze a informace předsedy o Výroční zprávě ČNKA za rok 2016 odeslané zřizovateli, tedy na AV ČR. Obojí bylo přijato bez připomínek.

II. Hlavním bodem programu a důvodem časnějšího svolání schůze oproti plánovanému listopadovému termínu byla situace kolem Národních komitétů (NK) vyvolaná rozhodnutím AVČR o jejich hromadném zrušení jakožto orgánů zřízených a zaštiťovaných AV a přenesení jejich agendy na jinou instituci. V případě ČNKA byla AVČR jako jeho zřizovatel i garantem národního členství ČR v Mezinárodní astronomické unii IAU.

J. Palouš v úvodu zrekapituloval situaci od dubnové schůzky vedení NK s představiteli Zahraničního odboru (ZO) AVČR na Národní 3 v Praze. Na ní dr. H. Sychrová informovala přítomné zástupce NK, že pro AV (jakožto Organizační složka státu) je obtížné nebo nemožné hradit příspěvky za členství ČR v mezinárodních vědeckých profesních organizacích (příspěvek ČR do IAU za rok 2017 činí 11.900 EUR) a vyzvala je, aby se pokusili o začlenění svého NK do oborově spřízněné odborné společnosti zastřešené RVS (řešení preferované AV), případně založili společnost novou (s právní subjektivitou). V případě, že by se ČNKA rozhodl pro variantu začlenění do odborné společnosti zastřešené RVS, jednalo by se o Českou astronomickou společnost (ČAS), s jejímž předsedou P. Heinzelem H. Sychrová tuto věc předběžně konzultovala.

Protože národní členství ČR v IAU dosud zajišťovala AV, která ho ovšem dopisem dr. Sychrové adresovaným předsednictvu IAU ke konci roku 2017 vypověděla, hledali členové ČNKA v e-mailové diskusi řešení nastalé situace. V průběhu diskuse *per-rollam* (přes léto) se vykrystalizovaly tyto návrhy:

- (1) Začlenění ČNKA do ČAS v souladu s jejími stanovami jako odborné skupiny/sekce/pracovní skupiny. Národní členství ČR v IAU by pak garantovala ČAS, která by hradila i členské příspěvky (řešení preferované i AV).
- (2) Zřízení ČNKA a garance národního členství v IAU centrální autoritou (MŠMT). Dle sdělení J. Grygara tomu tak bylo v období 1. ČSR.
- (3) ČNKA založí zapsaný spolek s právní subjektivitou.

- (4) Hlavní instituce astronomického výzkumu v ČR, jejichž zaměstnanci jsou členy IAU, vytvoří *Společenskou smlouvou* ČNKA jako společnost bez právní subjektivity. Sídlem společnosti (ČNKA) bude AsÚ AVČR, který převezme i roli garanta národního členství ČR v IAU.
- (5) ČNKA zřídí jako svůj orgán (bez právní subjektivity) přímo AsÚ, který bude i garantem členství ČR v IAU (varianta návrhu v bodě (4) bez explicitní účasti dalších subjektů).

Po této rekapitulaci přednesené J. Paloušem byla zahájena diskuse o návrhu řešení. Z předložených možností se jako prakticky schůdné ukázaly jen ty uvedené v bodech (1) a (5), ČNKA tedy diskutoval detailně o nich. J. Palouš předložil jako diskusní materiál k bodu (5) text návrhu zřizovací listiny ČNKA Astronomickým ústavem AV ČR.

V diskusi k návrhu podle bodu (1) zazněla především námitka (J. Palouš, M. Bárta, P. Hadrava), že ČAS není reprezentantem profesionálních astronomů v ČR (jak to pro garanta národního členství vyžadují stanovy IAU) a jen zlomek členů IAU v ČR je členem ČAS, kde naopak převládají amatérští astronomové. P. Heinzel na to odpověděl, že jeho snahou jako nového předsedy ČAS je její posun k větší profesionalizaci, aby se stala skutečně profesní organizací, jako je tomu např. v sousedním Polsku. P. Hadrava prověřil situaci v sousedních a srovnatelných evropských zemích a konstatoval, že ve většině z nich je garantem členství v IAU organizace paralelní k AV ČR (Slovensko – SAV, Polsko – PAN, Rakousko – ÖAW, Francie – CNRS ,...), odborné společnosti jsou to ze zkoumaných zemí jen v Německu (AG) a Velké Británii (RAS), i tam ovšem mají charakter profesních sdružení (což nelze říci o ČAS).

Z druhé strany, námitky k řešení podle bodu (5) se týkaly především jeho schůdnosti: Zřízení ČNKA a garanci jeho agendy Astronomickým ústavem by musela schválit Rada instituce a Dozorčí rada, jejichž rozhodnutí nelze předjímat. Není také jisté, zda by AsÚ mohl obdržet účelově vázanou dotaci na úhradu členských příspěvků do IAU. Naproti tomu tyto praktické záležitosti nepředstavují problém v případě začlenění ČNKA do struktury ČAS – P. Heinzel informoval přítomné, že tuto věc ve Výkonném výboru (VV) ČAS už předjednal a nesetkala se s námitkami.

Při vědomí, že ani jedno z obou řešení není ideální, ČNKA přistoupil po uzavření diskuse k hlasování. Pro návrh podle bodu (1), tedy včlenění ČNKA do struktury ČAS, hlasovalo sedm přítomných, pro alternativu podle bodu (5) – zřízení ČNKA Astronomickým ústavem AVČR hlasovali tři přítomní, jeden se zdržel.

ČNKA tedy rozhodl o svém začlenění do struktury ČAS, předseda J. Palouš bude v tomto smyslu informovat dr. Sychrovou, aby byla IAU včas zpravena o novém zástupci členství ČR v této organizaci – tím se stane ČAS. Předseda ČNKA také pošle formální žádost o začlenění do ČAS. Na základě této žádosti předloží P. Heinzel výkonnému výboru ČAS návrh zřizovací listiny připravený J. Paloušem jako výchozí návrh ČNKA.

III. Dalším bodem programu byla informace J. Kubáta o průběhu schůze *Rady ředitelů* odborného časopisu *Astronomy and Astrophysics*, ve kterém zastupuje ČR. J. Kubát přítomné informoval o výběru nového vydavatele časopisu na roky 2018-20, kdy bylo (po jistých peripetiích souvisejících s vnitřními předpisy ESO jakožto držitele značky A&A) rozhodnuto o pokračování spolupráce s dosavadním vydavatelem *EDP Sciences*.

Členové ČNKA pak ještě diskutovali otázku institucionální úhrady paušálního příspěvku za možnost publikování v časopise A&A pro pracovníky z ČR bez poplatku. Podle sdělení J. Kubáta činí jeho aktuální výše (na rok 2018) 2940 EUR, což představuje 1,24% všech členských příspěvků.

IV. Předposledním bodem programu byla diskuse kolem návrhu nových členů IAU v ČR. IAU navrhuje zřídit novou kategorii individuálního členství (vedle existujícího *řádného* a *čestného* členství; bude předloženo na příštím GA IAU ve Vídni v létě 2018) a to *junior membership*. Tato kategorie je míněna jako předstupeň řádného členství, podmínkou k získání *junior membership* je

hodnost Ph.D. a délka trvání je omezena na max. 6 let – po uplynutí této lhůty se juniorský člen stává řádným (při splnění kritérií) nebo řady IAU opouští. ČNKA vyzve prostřednictvím institucí astronomického výzkumu v ČR členy IAU k podávání návrhů na nové členy ve všech kategoriích bez rozlišení, o zařazení návrhu do příslušné kategorie před jeho podáním do IAU by pak rozhodl ČNKA na své příští schůzi. ČNKA doporučuje navrhovat za řádné členy držitele hodnosti Ph.D. až po třech letech (interval mezi sjezdy IAU) od získání titulu.

V. Jako poslední bod programu zazněly různorodé informace.

- V. Karas zmínil potřebu koordinace výuky včetně časových možností členů oborových rad VŠ při sestavování komisí pro otázky Mgr. a Ph.D. studia astronomie a astrofyziky na českých vysokých školách.

- P. Heinzl seznámil ČNKA s personálními změnami v Komisi AV ČR pro obhajoby akademického titulu D.Sc.

- J. Palouš informoval o podání projektu Astronet-CZ do programu MŠMT INTER-EXCELLENCE. Jde o koordinaci astronomického výzkumu v evropském měřítku a v ČR, která by měla být prováděna v úzké spolupráci s ČNKA.

VI. Po vyčerpání programu ukončil předsedající J. Palouš setkání krátce před sedmnáctou hodinou. Účastníci se domluvili na termínu příští schůze v polovině ledna 2018, termín bude upřesněn později podle časových možností členů ČNKA.

Zapsal: M. Bárta

Ověřil: J. Palouš

